

A COVID-19-HUMÁNJÁRVÁNY BÜNTETÉS- VÉGREHAJTÁSI SZERVEK BIZTONSÁGÁRA GYAKOROLT HATÁSA

Impact of the COVID-19 human epidemic on the security of prisons and other penitentiary facilities

Tanulmányom célja, hogy bemutassa a COVID-19-vírus okozta humánjárvány büntetés-végrehajtási szervek biztonsági tevékenységére gyakorolt hatását, emellett a személyi, valamint a fogvatartotti állomány, továbbá a büntetés-végrehajtási szervek területére belépő személyek vonatkozásában foganatosított intézkedéseket, korlátozásokat, módosított eljárásokat. Milyen intézkedések kerültek bevezetésre a koronavírus terjedésének visszaszorítására, hogyan reagált a büntetés-végrehajtási szervezet a második hullám megkezdődését követően a begyűrűzött fertőzés megállítására, valamint a korlátozások miatt esetlegesen kialakuló rendkívüli események megelőzésére, felszámolására, továbbá milyen eszközök alkalmazása került bevezetésre a járványidőszak alatt. A korábban megvalósított technikai fejlesztések milyen hatással voltak a fogvatartottak kapcsolattartására, előállítására, valamint a heti körszállítás megszűnésével miként valósult meg a fogvatartottak cél-, illetve végszállítása. Tanulmányomban bemutatom, hogy összességében a biztonságos fogvatartás fenntartására a koronavírus-világjárvány milyen hatást gyakorolt.

Kulcsszavak: korlátozások, rendkívüli események, előállítás, koronavírus, biztonság

The aim of my study is to demonstrate the impact of the human pandemic caused by the COVID-19 virus on the security activities of prison service, furthermore the measures, restrictions and amended procedures regarding the prison staff, the prisoners, and those entering the premises of any penitentiary facility. What measures have been put in place to curb the spread of the coronavirus epidemic, how did the Prison Service react to stop the infection after the start of the second wave, to the prevention and elimination of any extraordinary events that may occur due to the imposed restrictions, and furthermore what tools were introduced during the epidemic period. What effects did the technical developments implemented earlier have on the contact of the prisoners with their relatives, contact persons, their transportation and escort to trials, and how were the transportations realized after the termination of the weekly organized collecting transportation. In my study I share the overall impact of the coronavirus pandemic on maintaining the safety of the detention.

Keywords: restrictions, extraordinary events, transportation, coronavirus, security

Bevezetés

A koronavírus-világjárvány első hulláma miatt 2020. március 11. napjától a Kormány a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel veszélyhelyzetet hirdetett ki, amely során számos egészségügyi, karantén- és gazdasági intézkedés meghozatalára került sor, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarország rendkívül sikeresen kezelte a járványt. Továbbra is az emberélet megmentése a cél, ezért a járvány elleni védekezésben gyors döntési és cselekvési képességre van szükség. A rendkívüli jogrend ezt a célt szolgálja, hiszen a jelenlegi járványügyi helyzetben a meghozott intézkedések minél gyorsabb végrehajtása indokolt.¹

A biztonsági tevékenység változásainak bemutatása

A büntetés-végrehajtás célján – melyet a Bv. Kódex, azaz a 2013. évi CCXL. törvény határoz meg: „...az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon”² – túlmenően számos olyan szabályozás, intézkedés került bevezetésre, mely a fogvatartott a büntetés-végrehajtási intézetben (a továbbiakban: bv. intézet) töltött ideje alatt – az egészségének megóvása mellett – a biztonságát hivatott megőrizni. A vírus elleni védekezés átalakította az eddig általánosnak vett fogvatartotti szállításokat, kihatással volt a tiltott tárgyak³ bv. intézetbe történő bejuttatására, továbbá új kihívások elé állította a személyi állomány tagjait, ami gyors reagálást és alkalmazkodást kívánt az érintettektől.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 68/2020. (XII. 18.) BVOP utasítás 3. mellékletének 3.2 pontja alapján a Biztonsági Szolgálat az alábbi feladatokat látja el:

- a. Szakmailag irányítja és felügyeli a bv. szervek biztonsági, ügyeleti és védelmi tevékenységét.
- b. Tervezi – beruházás, rekonstrukció kivételével – a feladatkörébe tartozó központi beszerzésű eszközökhöz, anyagokhoz és a Biztonsági Szolgálat működéséhez szükséges pénzeszközöket, a jóváhagyott keretösszeggel gazdálkodik.
- c. Meghatározza a bv. szervek éves lőkiképzési feladatait.

1 A koronavírus-világjárvány második hulláma elleni védekezésről szóló 2020. évi CIX. törvény indokolása

2 A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL törvény

3 Tiltott tárgy: minden olyan eszköz, anyag, szer, melynek a bv. szerv területére történő illegális bekeverése, fogvatartottak által történő engedély nélküli birtoklása, felhasználása, alkalmazása közvetlen vagy közvetlenül veszélyezteti a fogvatartás biztonságát.

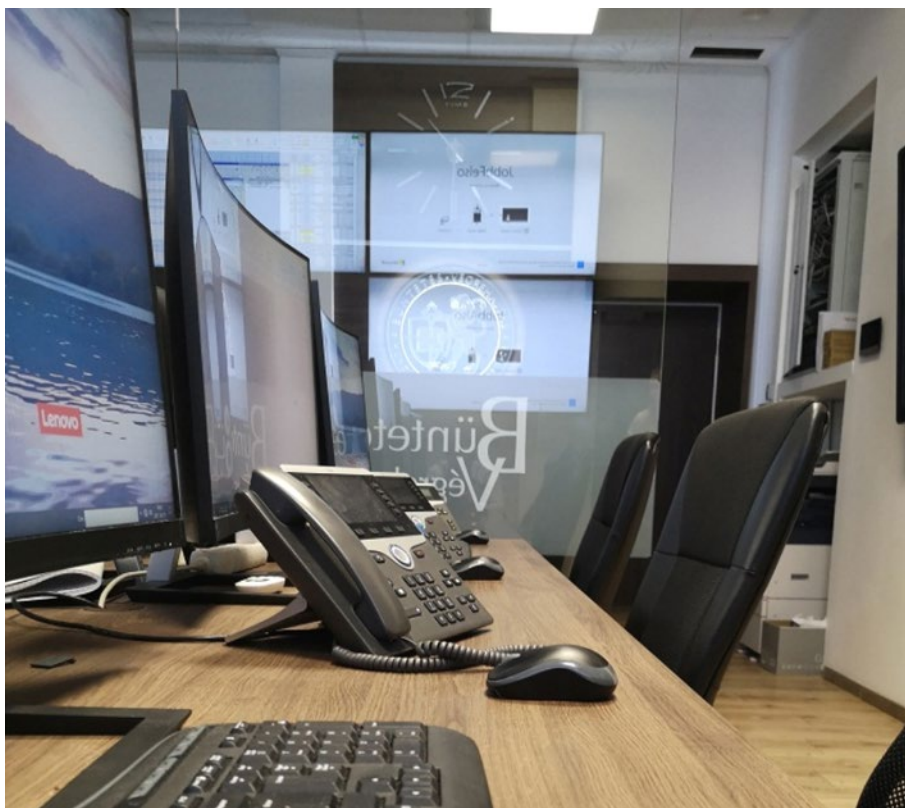
- d. Végzi a bv. szervek készenléte helyezéséhez, különleges jogrendi működéséhez, valamint a személyi állomány értesítéséhez kapcsolódó központi feladatokat.
- e. Meghatározza a szolgálati kutyák minősítésének, beszerzésének, selejtezésének rendjét, időpontját.
- f. A biztonsági, ügyeleti és védelmi igazgatási feladatok teljesítése során kapcsolatot tart és együttműködik az illetékes hon- és rendvédelmi szervekkel.
- g. Részt vesz a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ munkájában.
- h. Központi szabályozásokat, utasításokat, módszertani anyagokat, esettanulmányokat dolgoz ki a szakmai feladatok végrehajtásához. Szakterületét érintően tervezi, szervezi és végrehajtja a személyi állomány felkészítését, továbbképzését.
- i. Felügyeli a bv. szervezetben működtetett fegyveres biztonsági őrséggel kapcsolatos feladatokat.
- j. A szabályos működés érdekében továbbképzéseket, szakmai napokat, közös gyakorlatokat szervez, bonyolít le.

A Biztonsági Szolgálat szerepe a Központi Ügyletben

A járványügyi készültség során a belügyminiszter vezetésével működő Ügyleti Központ mintájára a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: BvOP) Operatív Törzs alárendeltségébe egy folyamatosan működő, elemző-értékelő, adatfeldolgozó ideiglenes szervezeti elem került kialakításra. A Központi Ügyletet (a továbbiakban: KÜ) működését a Biztonsági Szolgálat vezetőjének közvetlen felügyelete alatt az Ügyleti és Védelmi Osztály vezetője irányítja. Működése a járvány tetőzésekor folyamatos volt, ami ötváltásos munkarendben történt, szükség szerint 1 vagy 2 fő személyi állományi tag jelenlétével, emellett az adminisztrátori feladatokat munkanapokon további 1 fő látta el. A KÜ állományába kezdetben a Biztonsági Szolgálat (5 fő), a Fogvatartási Ügyek Szolgálat (1 fő), a Felderítési Főosztály (1 fő), a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály (1 fő), valamint a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet (1 fő) eseti jelleggel delegált személyi állományt. A működése során az állomány összetétele folyamatosan változott, a különböző szakterületek leterheltségéhez rendszeresen igazodott, igazodik. A KÜ szolgálatszervezését a Biztonsági Szolgálat állítja össze, figyelembe véve a magasabb szintű szabályozókat. Feladatai különösen a bv. szervek koronavírussal kapcsolatos jelentéseinek összegzése, egyesített statisztikában történő megjelenítése, az előljárók részére rendszeres időközönként készített kimutatások folyamatos aktualizálása, a társszervek részére az adatszolgáltatások megküldése, a BM központi ügyletének, egyes esetekben a Közbiztonsági Főigazgató részére küldendő jelentések előkészítése, a BvOP Operatív Törzs központi adatbázisának karbantartása, a kiadott feladatszabások rendszerezése, a vonatkozó adattáblák folyamatos frissítése volt. A fentiek mellett kiemelt feladat a BvOP Operatív Törzsbe

delegált szakterületekkel⁴ a kapcsolat tartása, valamennyi releváns információ gyűjtése, annak megosztása illetékesség szerint, a BvOP Operatív Törzsbe delegált szakterületek által előkészített feladatszabások, eljárásrendek véleményezése volt. A KÜ a mindenkori koronavírus-járványt érintő Intézkedési Tervben foglaltak érvényesülését rendszeresen visszaellenőrzi, a bv. szervektől adatszolgáltatások bekérésére jogosult, továbbá javaslatot tehet újabb adatok vezetésére, rendszeres vagy eseti jellegű bekérésére. A személyi állomány, illetve a fogvatartottak esetében is rendkívüli eseménynek minősül – a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtásáról szóló Intézkedési Terv alapján – a pozitív mintavétellel igazolt fertőzőes megbetegedés, melyhez az általános jelentési kötelezettségen túl – az eset összes körülményének figyelembevételével – 24 órán belül parancsnoki kivizsgálás végrehajtása és felterjesztése szükséges, melyet – a főügyelet mellett – a KÜ is feldolgoz.

1. ábra: Központi Ügyelet

4 A törzsbe a Biztonsági Szolgálat, Fogvatartási Ügyek Szolgálata, Műszaki és Ellátási Főosztály, Egészségügyi Főosztály, Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály, Kommunikációs Főosztály, Jogi és Adatkezelési Főosztály delegál munkatársakat.

A személyi állomány eligazításában bekövetkezett változások

A koronavírus-járvány megjelenését követően a bv. szervezet a korábinál is nagyobb hangsúlyt fektetett a higiénia írott és íratlan szabályainak betartására, továbbá a vírus bv. intézetekbe történő bejutásának megakadályozására. Ennek okán mind a személyi, mind a fogvatartotti állomány figyelmét felhívták a megfelelő szabályok betartására.

Továbbá elvárás, hogy amennyiben a személyi állomány tagja otthonában láz, vagy heveny felső légúti betegség tüneteit tapasztalja magán – a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) által meghatározottak szerint –, telefonon vegye fel a kapcsolatot a házi orvosával (rendelési időn kívül az illetékes házi orvosi ügyelettel). A koronavírus-mintavételezés alatt álló fertőzékeny, fertőzött vagy szoros kontakt személyi állományi tag ellenkező utasításig a bv. szerv területére nem léphet be.

Egységes jelentési rend kialakítása

A koronavírusos megbetegedés gyanúja és az igazolt fertőzés diagnosztizálásának esetére vonatkozó egységes jelentési és tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatban eljárásrend került meghatározásra a bv. intézetek számára.

A bv. szervezetben (a személyi állományt, illetve a fogvatartottakat érintő) a fertőzékenység eset – a koronavírus tünetek felismerésén túl a szoros kontakttá válást is beleértve – a mintavétel eredményének megállapításáig nem minősül általános értelemben vett rendkívüli eseménynek, azonban a bv. szervezet normál, zavartalan mindennapi működésétől eltérő esetként értékelendő. A KÜ folyamatos (0-24) szolgálatellátással biztosítja az információk átadását, emellett kezeli a beérkezett adatokat, eredményeket. Azon esetekben, amelyek során a személyi állomány tagjaitól, vagy a fogvatartottaktól koronavírus-gyanú miatt mintavételre kerül sor, annak eredményétől függetlenül a KÜ részére – a statisztikai adatok pontos vezetése és az operatív törzs elemző-értékelő munkájának elősegítése érdekében – az esemény összes körülményét azonnal, soron kívül, szóban jelenteni kell. A Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzsnek történő soron kívüli adatszolgáltatások megtételének érdekében kiemelt fontossággal bír, hogy a vonatkozó írásos jelentések, valamint adatszolgáltatások a szóbeli jelentést követően 1 órán belül megérkezzenek e-mail formájában a KÜ részére.

A személyi állomány folyamatos szolgálatellátásának megoldása

A koronavírus-fertőzés terjedésének redukálása érdekében bevezetett intézkedések között szerepelt a személyi állomány egymással történő érintkezésének minimalizálása. A hivatali munkarendben szolgálatot teljesítők foglalkoztatásának jellege vezényléses

munkarendre került módosításra, ezáltal az azonos helyiségben foglalkozó munkatársak eltérő időben végezhetik a feladataikat.

Egy esetleges járványügyi zárlat esetén, a biztonsági területen szolgálatot teljesítő állomány részére kidolgozásra került a két-, valamint a háromváltásos munkarend. A szolgálatban lévő szakasz személyi állományán kívül további két szakasz kialakítása szükséges, hogy a minimális pihenőidő biztosított legyen. Tekintettel arra, hogy az intézkedés bevezetése esetén bizonyos szakterületek tevékenysége korlátozódik, az adott napon szolgálatot teljesítő kollégákból ki lehet alakítani – a már szolgálatban lévőkön kívül – további egy szakaszt is, így a berendelés már csak egy szakasznyi kollégára korlátozódik, ami a zárlat feloldása utáni szolgálatszervezést nagymértékben megkönnyíti. A három váltásban szolgálatot teljesítők számára egy nappali és egy éjszakai szolgálat után a bv. intézetben kialakított pihenőhelyiségben egy nap pihenőidő kerülhet biztosításra.

A másik megoldási lehetőség a kétváltásos munkarend, amelyben a zárlat idején szolgálatot teljesítő állományból alakítanak ki két szakaszt, akik nappal és éjszaka folyamatosan váltják egymást. Ezzel a szolgálatszervezéssel mindkét szakasz 14 szolgálatot teljesítene. Ebben a megoldásban is nagy előny az esetlegesen elrendelt zárlat feloldása utáni szolgálatszervezés könnyebb kivitelezése. Fel kellett azonban készülni arra az esetre is, ha a járványügyi zárlat meghosszabbításra kerülne. Ennek érdekében

2. ábra: Szolgálatszervezés

már a zárlat elrendelésének napján meg kell szervezni a kéthetes periódus utáni szolgálatot, amit a fentiek figyelembevételével két- vagy háromváltásos rendszerben lehet megtenni. Az így kialakított ideiglenes szakasznak rendelkeznie kell biztonsági tiszttel, körlet-főfelügyelővel és körletfelügyelővel.

A kialakult járványügyi helyzet okán, a személyi állomány esetleges fertőzésének gyanújából eredően – a beazonosított kontaktszemélyeket⁵ is érintően – otthoni karantén került végrehajtásra. A fertőzésben érintett személy⁶ esetében – a járványügyi vizsgálat eredménye alapján – a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 147. §-a és a 289/R. § szerint egészségügyi vagy betegszabadságot kell biztosítani. Negatív teszteredmény esetén az érintett egészségi állapotának megfelelően – a szakterületi vezető kezdeményezésére – otthoni munkavégzést (táv munka) vagy a Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja (a továbbiakban: BvOTRK) által kidolgozott szakmaspecifikus tematika alapján – célirányos ismeretbővítéssel és önfejlesztéssel járó – távoktatást kell biztosítani az otthoni karantén időtartamára. A táv munka vagy a távoktatás jóváhagyásáról az állományilletékes parancsnok dönt. A táv munka tartamára meg kell határozni a feladatellátáshoz kapcsolódó speciális munkaügyi szabályokat és eljárásrendet (munkarend, információ-áramlás, beszámoltatás stb.), továbbá biztosítani kell az informatikai adatvédelmi és adatbiztonsági követelmények teljesülését. A távoktatással összefüggő beszámoltatás rendjét a BvOTRK dolgozta ki, melyről tájékoztatta az állományilletékes parancsnokot. Végző esetben a Hszt. 105. § (1) bekezdés h) pontja és az Mt. 55. § (1) bekezdés j) pontja szerint szolgálatteljesítés/munkavégzés alóli mentesítést kell kezdeményezni az állományilletékes parancsnoknál.

A kontaktszemélyek tekintetében az adott szakterület működőképességének fenntartása érdekében – az otthoni karantén időtartamára – meg kell vizsgálni a szolgálati beosztás/munkakör otthoni munkavégzés (táv munkában) keretében történő ellátásának lehetőségét és feltételeit, és amennyiben a táv munka megvalósítható, a szakterület vezetője kezdeményezze annak engedélyezését az állományilletékes parancsnoktól. Végző esetben szolgálatteljesítés/munkavégzés alóli mentesítést kell kezdeményezni az állományilletékes parancsnoknál.⁷

A fertőzés gyanúja, illetve az otthoni karantén időtartamának rendezése szempontjából fontos tényező, hogy annak engedélyeztetését a szakterületi vezető – a szolgálati érdekre figyelemmel – hivatalból kezdeményezi az állományilletékes parancsnoknál.

5 Aki érintkezett fertőzésgyanús személlyel.

6 Aki COVID-19-vírusra jellemző tüneteket produkál.

7 A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény

Amennyiben a személyi állomány egészségügyi panasza alapján COVID-19-fertőzés gyanúja merül fel, az alábbi eljárás került meghatározásra:

Ha a személyi állományi tag otthonában a betegség tüneteit tapasztalja magán, telefonon veszi fel a kapcsolatot a háziorvosával. A telefonos kapcsolatfelvételt követően az orvos utasításainak megfelelően jár el, az orvos által elrendelt intézkedésekről előljáróját haladéktalanul telefonon tájékoztatja. Ha szolgálatellátás során jelentkezik rosszul, annak tényét is haladéktalanul jelenteni kell a közvetlen szolgálati előljárónak. Ha koronavírus-fertőzés gyanúja miatt mintavételre kerül sor, azt soron kívül jelenteni kell a közvetlen szolgálati előljárónak. Amennyiben az érintett személyi állományi tag orvosa az Országos Mentőszolgálat (a továbbiakban: OMSZ) által történő mintavétel mellett dönt, intézkedni szükséges a mintavétel intézeti hatáskörben történő azonnali elvégzéséről és kontaktkutatás lefolytatásáról. A mintavétel elvégzéséről az érintett orvost értesíteni kell az OMSZ lemondása céljából. Az érintett személyi állományi tagnak a mintavételek eredményének elkészüléséig, illetve a karantén elrendelése alatt – amennyiben nem kap hivatalos határozatot, akkor is – otthonában kell tartózkodnia, azt nem hagyhatja el.

A személyi állomány rugalmasabban történő mintavételére egyes büntetés-végrehajtási intézetek, valamint intézmények kerültek kijelölésre mintavételi pontként.

Kényszerítőeszközök, személyi felszerelések fertőtlenítése

A BvOP Operatív Törzs folyamatosan monitorozza a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos megelőző intézkedések bevezetésének lehetőségét, valamint a megfelelő védelmi intézkedéseket foganatosítja. Az országos parancsnok gazdasági és informatikai helyettesének egyetértésével, a fertőzésveszély kockázatának csökkentése érdekében – pilot jelleggel, 2020. április 27-én 4 bv. szervben végrehajtott fertőtlenítés tapasztalatainak figyelembevételével – valamennyi bv. szerv teljes körű fertőtlenítése került elrendelésre. A fertőtlenítés kiterjedt a bv. szerv bástyafalát vagy biztonsági kerítését övező, a bv. szerv közvetlen közelében található közterületre, az őrzött területen belül található közlekedő utakra, a fogvatartotti mozgási útvonalakra, sétaudvarokra, sportudvarokra, a fogvatartottak elhelyezésére, munkavégzésére, foglalkoztatásra szolgáló épület összes, továbbá a személyi állomány szolgálatteljesítési helyiségeire, azok berendezési tárgyaira, valamint a bv. szerv kezelésében lévő valamennyi gépjárműre. A megelőzés érdekében valamennyi bv. intézet folyamatosan intézkedik arra vonatkozóan, hogy a széles spektrumú bőr- és felületfertőtlenítő készítmények megfelelő mennyiségben rendelkezésre álljanak. Naponta legalább 2 alkalommal végrehajtásra kerül a bv. intézetekben a felületek, eszközök (ideértve a kényszerítő eszközöket is) és tárgyak megfelelő tisztítása, illetve megteremtetik a személyi állomány, valamint a fogvatartottak részére a napi többszöri higiénés (szappanos, meleg folyóvízes) kézmosás lehetőségét.

A fogvatartottak szállításában bekövetkezett változások

Az országos körszállítás – a koronavírus terjedésének csökkentése érdekében – nem kerül végrehajtásra, a célszállítások útvonala, valamint az azokban részt vevő személyek a szállítást megelőzően kerülnek meghatározásra, melyről a Központi Szállítási és Nyilvántartási Főosztály (a továbbiakban: KSzNyFO) írásos rendelkezést küld. A bv. intézetek részéről kezdeményezett célszállítási igényeket minden esetben a KSzNyFO engedélyezi előzetesen. Az írásos rendelkezésben meghatározott útvonaltól vagy időpontoktól való eltérést kizárólag a KSzNyFO vezetője, vagy annak helyettese hagyhatja jóvá. A szállítási feladatok befejezését követően a szállítójármű belső felületének, valamint a szállítással érintett részlegek fertőtlenítéséről gondoskodni kell.

A Covid-19 pozitív fogvatartottak, mint fertőző fogvatartottak elkülönítése jogszabályban⁸ meghatározott feladatként jelentkezik a büntetés-végrehajtás részére, ezért a Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központ Tököli telephelyén került kialakításra e célból egy részleg, ahol a fogvatartottak elhelyezésén túl az ellátásuk is megvalósult. A fogvatartottak szállításának megszervezésére, valamint annak végrehajtására központilag került sor a Biztonsági Szolgálat Központi Támogató Főosztály Műveleti Osztály bevonásával. A Műveleti Osztály végrehajtó állományába tartozó valamennyi (43 fő) személyi állományú tag részt vett a szállítások végrehajtásában, amelyre naponta akár 3-4 esetben is sor került. A szállítójárművek tekintetében rendelkezésre állt 1 nagy, valamint 4 kis befogadó képességű jármű.

Az előállítások minimalizálása

Az előállítások számának csökkentése érdekében elkerülhetetlen a folyamatos kapcsolattartás a területileg illetékes igazságügyi és társ rendvédelmi szervekkel (pl.: ügyészség, bíróság, rendőrség), a fogvatartottak előállításának mellőzése és a videokonferencia végponton keresztül történő távtárgyalás, távmeghallgatás végrehajtása céljából.

A telekommunikációs eszközök alkalmazásával történő távmeghallgatások csökkentik az előállítandó fogvatartotti létszámot. Ezek legnagyobb részét a bíróságok által végrehajtott távtárgyalások teszik ki, melyeket a bv. bírók által tartott távtárgyalások, a rendőrségi, valamint az ügyészi meghallgatások követnek. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság elhanyagolható mértékben hajt végre telekommunikációs eszközön történő meghallgatást. Havi szinten 2 000-3 000 előjegyzés érkezik⁹ távtárgyalásra. Ennek jelentős része délelőttre

8 A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 99. §.

9 Az adatok a 2020. novemberi hónapra vonatkoznak.

esik, ezen időszámban jellemzően a bíróságok foglalnak fogvatartotti meghallgatásra időpontokat. Ettől eltérően a nyomozó hatóságok terjesztik elő igényüket fogva lévő személyek meghallgatására. Az elektronikus úton történő meghallgatás tartama – túlnyomórészt – az egy órát nem éri el. A telekommunikációs eszköz alkalmazása humán erőforrást szabadít fel a korábban megszokott előállításokhoz képest, továbbá csökkenti a tiltott tárgyak bejutásának kockázatát is.

A kialakult járványügyi helyzetre tekintettel a polgári egészségügyi intézményekben elérhető szakrendelések szünetelésére, a sürgősségi betegellátások várakozási idejének meghosszabbodására kellett számítani, ezért eljárásrend került kidolgozásra. A pandémiás helyzetben a fogvatartott bármely okból bekövetkezett (kényszerítő eszköz alkalmazása, egymás sérelmére elkövetett cselekmény, baleset) sérülése kapcsán történő látlet felvételét a szolgálatban lévő egészségügyi szakápoló az orvos jelenléte nélkül is megkezdheti abban az esetben, ha a fogvatartott sérülései nem igényelnek azonnali, akut orvosi ellátást. Ilyenkor a bv. intézet orvosa a beérkezése után a sérült fogvatartottat megvizsgálja, és az előkészített látletet pecsétnyomójával hitelesíti.

A személyi állomány munkaköreiben bekövetkezett változások bemutatása

A bv. szervezet törvényes és rendeltetésszerű működésének biztosítása és fenntartása érdekében a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvényben meghatározott alapfeladatok végrehajtásához nélkülözhetetlen a hivatásos személyi állományi tag személyes – a szolgálatteljesítési helyen történő – jelenléte. A bv. szervezetnél az alapfeladatok ellátására rendszeresített szolgálati beosztásokat korábban a 27/2015. (VI. 15.) BM rendelet 5. melléklete tartalmazta, mely a szolgálati viszony jellegéből eredően a sajátos szolgálati körülmények között végzett, az élet és a testi épség kockáztatásával járó szolgálati tevékenységek esetében a fogvatartottakkal összefüggő biztonsági, fogvatartási, reintegrációs, pártfogolási, nyilvántartási, szállítási, foglalkoztatási, ételmezési, oktatási és letétkezelői feladatokat határozta meg. Ezen tevékenységkörök ellátása – szakmai tartalmukból is eredően – a szolgálatteljesítési helyen történő, személyes jelenléte igényel. Ettől eltérően, a szervezet működését támogató, szolgáló vagy ahhoz kapcsolódó funkcionális feladatok ellátására létrehozott státuszokhoz társuló munkaköri feladatok – így különösen a gazdálkodással, a humánszolgálati, szociális, oktatásszervezési és egészségügyi, továbbá a jogi, igazgatási, kommunikációs, ügyviteli, informatikai és üzemeltetési tevékenység – részben távmunka keretében is elláthatóak, amennyiben az otthoni munkavégzéshez szükséges tárgyi, technikai és egyéb eszközök rendelkezésre állnak. Otthoni munkavégzés esetén szükséges volt meghatározni a feladatellátáshoz kapcsolódó speciális munkaügyi szabályokat és eljárásrendet (szolgálatteljesítési időrend/munkaidő, feladatmeghatározás, ügyviteli rend, információáramlás, beszámoltatás stb.).

A különleges időszakra tekintettel átfogóan, szakterületenként felül kellett vizsgálni a komplex tevékenységrendszert, a jogszabályi kötelezettségekből és az egyéb belső szabályozókból fakadó feladatokat és funkciókat annak érdekében, hogy a működőképesség alacsonyabb létszám mellett is stabil maradjon. Mindezek keretében fel kell mérni azon szolgálatteljesítési/munkavégzési helyeket, őrhelyeket, telephelyeket, munkaterületeket, foglalkoztatási helyszíneket, amelyek működtetése a különleges időszak során is nélkülözhetetlen, illetve azokat is, amelyek ideiglenes lezárása kockázat (pl.: fogvatartotti munkáltatás felfüggesztése) lehet.

A veszélyhelyzet okán kieső személyi állomány pótlását – a rendeltetésszerű működés folyamatos fenntartása és biztosítása érdekében, a toborzás dinamizmusának fokozása mellett – a rendelkezésre álló humán erőforrás célirányos, permanens és leterheltségcentrikus allokációjával kell biztosítani.

A biztonsági vizsgálat és a motozás

A biztonsági vizsgálatok, biztonsági szemlék, továbbá a motozás alapos végrehajtása nélkülözhetetlen a biztonságos fogvatartás fenntartása, valamint a tiltott tárgyak felkutatása kapcsán. Ebből kifolyólag a biztonsági vizsgálatot és a biztonsági szemléket minden esetben legalább a minimálisan szükséges személyi állományi létszámmal kell végrehajtani. A biztonsági feladat ütemezetten, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 60. §-ának – „*A biztonsági ellenőrzés célja a rongálások, valamint a fogolyszökés előkészületének felderítése. Az ellenőrzés kiterjed a nyílászáró szerkezetek, a berendezési- és felszerelési tárgyak állapotára, a falak, a mennyezet, a padozat és a rácsok épségére is*”¹⁰ – figyelembevételével kerül végrehajtásra. A koronavírus-fertőzés kockázata miatt fennáll a veszélye annak, hogy a felügyelet a fogvatartott motozását nem tudja kellő alapossággal végrehajtani, így megkönnyítve a tiltott tárgyak bv. intézetben belül történő mozgását, ezáltal a rendkívüli események bekövetkezését. Ennek kiküszöbölésére a bv. szervezet rendelkezésére állnak különböző technikai eszközök, amelyek segítségével nem csak a fém tárgyakat tudjuk felkutatni, de a mobiltelefon készülékek közelségét is jelzik.

A teljes védőfelszerelésben történő szolgálatellátás nehézségei

A rendelkezésre álló védőeszközök kizárólag rendeltetésszerű használat mellett képesek a fertőződések csökkentésére, ezért útmutató került kiadásra a védőfelszerelések típusainak ismertetése, valamint a különböző eszközök rendeltetésszerű használatára.

10 A szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet

érdekében. A védőeszközök használatának célja valamennyi egészséges személy védelme, a fertőzéstovábbadás lehetőségének csökkentése, továbbá az igazoltan beteg vagy betegséggyanús személyek esetében a fertőzőképesség csökkentése. A célok elérése érdekében esetenként más-más védőeszközök használata indokolt. A használt védőfelszerelésektől és a védőeszköz-használat céljától függően a következő négy védelmi szintet különböztetjük meg.

A 0. szintű védelem esetében sebészeti szájmaszkot használunk védőeszközként valamennyi cseppfertőzéssel terjedő betegségben szenvedő (köztük COVID-19) személy fertőzőképességének csökkentése érdekében. Abban az esetben alkalmazzuk, amikor a tüneteket mutató személy másokat megfertőzhet.

Az I. fokú védelem esetében sebészeti szájmaszkot és egyszer használatos latex gumikesztyűt alkalmazunk védőeszközként. Azok számára indokolt ezen védőeszközök használata, akik feladatellátásuk során ismeretlen egészségügyi állapotú, esetlegesen akár fertőzött, de tüneteket nem mutató személyekkel léphetnek kapcsolatba.

A II. fokú védelem esetében sebészeti szájmaszkot, két pár egyszer használatos latex gumikesztyűt, testet-fejet fedő védőruházatot használunk védőfelszerelésként. Ezeket az igazoltan fertőzött, vagy tünetei alapján COVID-19-fertőzésre megalapozottan gyanús személyekkel történő személyes kontaktusba lépő valamennyi állományi tag esetében alkalmazzuk.

A III. fokú védelem kizárólag egészségügyi dolgozók számára szükséges. A III. fokú védelem az egészségügyi beavatkozások során képződő aeroszol (kisméretű szálló vízcseppek) elleni védelmet biztosítja. Eszközei a II. fokú védelemhez képest az FFP 2/3 maszkok használatában térnek el.

A részlegen szolgálatot teljesítő körletfőfelügyelő egyik fő feladata, hogy magakadályozza a tiltott tárgyak zárkába történő bejutását, melynek céljából a fogvatartott motozását az elhelyezési zárkából ki- és belépéskor végre kell hajtani. Amennyiben a motozás végrehajtása nehézségekbe ütközik (pl. II. fokú védelem esetén), a körletfelügyelő a tapintásos motozáson túl technikai eszközt (kézi fémkereső) alkalmaz.

Az intézkedésnek ellenszegülő fogvatartottakkal szembeni intézkedési eljárás a pandémiás helyzetben

A koronavírusfertőzés-gyanús vagy igazolt fertőzött, nem együttműködő fogvatartott/ak (a továbbiakban: ellenszegülő fogvatartott/ak) elkülönítésével kapcsolatos szakfeladatok egységes végrehajtására eljárásrend (a továbbiakban: felszámolási protokoll) került kialakításra. Célja, hogy a bv. szerv területén belül észlelt vírushatás alapos

3. ábra: Védőfelszerelésben történő szolgálatellátás

gyanúja, vagy igazolt megállapítása esetén, az ellenszegülő fogvatartottakkal szembeni hatékony és gyors intézkedések megtétele, továbbá a fertőzés lokalizálása, illetve terjedésének megelőzése érdekében a szolgálati feladatok közvetlen irányításával és végrehajtásával megbízott személyek részére iránymutatással szolgáljon.

Amennyiben a személyi állomány tagja koronavírusfertőzés-gyanús vagy igazolt fertőzött fogvatartott vonatkozásában észlel aktív vagy passzív ellenszegülést, haladéktalanul köteles jelentést tenni a szolgálati előljárójának (biztonsági tisztnek), aki az ezzel összefüggő, hatáskörébe tartozó elsődleges intézkedéseket megteszi.

Ha a koronavírusfertőzés-gyanús vagy az igazolt fertőzött fogvatartottnál egyértelművé válik, hogy nem fog együttműködő magatartást tanúsítani, abban az esetben – amennyiben lehetséges – soron kívül intézkedni kell a műveleti csoport tagjainak értesítéséről. Ha az ellenszegülő fogvatartott az elhelyezési részlegen tartózkodik, akkor az ajtók zárva tartását soron kívül el kell rendelni, azonban, ha az ellenszegülő fogvatartott a zárkán kívül tartózkodik, akkor a rendelkezésre álló erők átcsoportosításával meg kell növelni az érintett területen a személyi állomány létszámát. A napirendi pont szerinti vagy egyéb tevékenységet azonnal be kell szüntetni, soron kívül intézkedni kell az egyéb jelenlévők helyszínről történő kivonásáról, fogvatartottak esetében az elhelyezési zárkára történő visszakísérésről, majd ezt követően el kell rendelni az ajtók zárva tartását. Az ellenszegülő fogvatartott együttműködő társait (a kontaktszemélyeket) a többi fogvatartottól elkülönítetten kell az elhelyezési részlegre felkísérni. Az ellenszegülő fogvatartottal szemben – amennyiben más intézkedés nem

vezet eredményre – kényszerítő eszköz alkalmazásával kell az ellenszegülést megtörni, azonban – a személyi állomány egészségének védelme érdekében is – elsődlegesen arra kell törekedni, hogy a fogvatartott ellenszegülése erőszakmentesen kerüljön felszámolásra. Ennek okán – amennyiben a körülmények lehetővé teszik – igénybe kell venni pszichológus, reintegrációs tiszt, egészségügyi személyzet, lelkész, osztályvezető, a személyi állomány tagjai közül kiképzett túsztárgyaló vagy – a vezetői jelenlét biztosítása okán – a bv. szervben tartózkodó vezető segítségét.

Az erőszakmentes felszámolás során fel kell készülni arra, hogy a fogvatartott cselekménye aktívvá válik. Az erre történő azonnali reagálás érdekében az esemény helyszínén megfelelő létszámú élőerő kell, hogy rendelkezésre álljon. Amennyiben az ellenszegülő fogvatartottal szemben intézkedést kell foganatosítani – és az eset körülményei ezt lehetővé teszik –, abban az esetben a szolgálatban lévő biztonsági tisztnek vagy a bv. szerv vezetője által kijelölt személynek a helyszínről kell irányítania az intézkedésbe bevont hivatásos állomány tevékenységét. Az ellenszegülő fogvatartottal szembeni intézkedés megkezdése előtt speciális eligazítást kell tartani a szakfeladatot végrehajtó hivatásos állománynak a koronavírus-fertőzésre utaló tünetek kezelésével összefüggő intézkedések végrehajtásával kapcsolatban.

Az intézkedés megkezdése előtt – az intézeti készletből, valamint az intézkedés helyszínétől, körülményeitől függően – védőeszközökkel, egyéni védőfelszerelésekkel kell ellátni a feladat végrehajtására kijelölt személyi állományt, így sebészi szájmasczkkal, egyszer használatos eldobható latex gumikesztyűvel, plexivel szerelt rendvédelmi sisakkal, rendvédelmi pajzsral, testpáncéllal, könyök-, kar-, lábszárvédővel, szűrős-, vágásálló kesztyűvel, szűrős-, vágásálló mellénnyel. A vágásálló kesztyű alkalmazása esetén a gumikesztyűt az alá kell felvenni. A szájmasczkot, az egyszer használatos latex gumikesztyűt és a plexivel szerelt rendvédelmi sisakot az intézkedésben aktívan – tevélegesen – részt vevő, minden hivatásos állományú tagnak viselnie kell, valamint a körülményektől függően (pl.: az intézkedés helyszíne) minimum 1 darab homorú vagy domború rendvédelmi pajzsot kell alkalmazni. Az intézkedésben részt vevő – az intézkedést biztosító – hivatásos állományú tagok sebészi vagy textil szájmasczkot, védőszemüveget, valamint egyszer használatos gumikesztyűt kötelesek viselni az intézkedés végéig, a biztonságos fogvatartás körülményeinek megteremtéséig. Az intézkedésben aktív szerepet betöltő hivatásos állományú tagok a plexivel szerelt rendvédelmi sisak alatt – az intézkedés befejezéséig – kötelesek viselni a szájmasczkot. A sisakra szerelt plexinek az intézkedés teljes ideje alatt lehajtott állapotban kell lennie. Az ellenszegülő fogvatartott elkülönítését követően a plexivel szerelt rendvédelmi sisakot le lehet venni, a szájmasczkot, valamint az egyszer használatos latex gumikesztyűt azonban kizárólag az intézkedés helyszínén, valamint a mozgási útvonalakon végrehajtott teljes fertőtlenítés után lehet eltávolítani. A helyszínén és a mozgási útvonalakon alapos szellőztetést kell végrehajtani.

Amennyiben lehetőség van rá, az intézkedést megelőzően meg kell vizsgálni, hogy az ellenszegülés nem egy súlyosabb rendkívüli esemény (pl. szökés) előkészületének elterelésére szolgál-e. Az intézkedésnek ellenszegülő fogvatartottal szemben – az ellenszegülésének megtörésére – a következő intézkedéstaktikai elemeket, módszereket ajánlott alkalmazni. Az intézkedésnek ellenszegülő fogvatartottat a részleg folyosóról, a zárt állapotban lévő zárkaajtó mellől – amennyiben lehetőség van rá – fel kell szólítani a jogellenes magatartás befejezésére, továbbá annak folytatása esetén fel kell hívni a figyelmét, hogy vele szemben kényszerintézkedés kerül alkalmazásra. Az ellenszegülő fogvatartott zárkatársait – a zárka adottságaitól függően – fel kell szólítani, hogy feküdjenek a földre vagy az ágyakra, fejüket fordítsák a fal felé, az ellenszegülő fogvatartott elhelyezkedésével ellentétes irányba, kezüket tegyék tarkóra, lábukat kulcsolják össze.

Az intézkedést végrehajtó személyi állománynak a részleg folyosón, a zárkaajtó jobb, illetve bal oldalán kell elhelyezkedni, a részükre meghatározott intézkedéstaktikai elemek végrehajtásának sorrendjében. A zárkába minden esetben a rendvédelmi pajzsral felszerelt, hivatásos állományú tag/ok lépnek be elsőnek, mögöttük közvetlenül a többi intézkedésre jogosult személy. Amennyiben az intézkedésnek passzívan ellenszegülő fogvatartott a jogellenes magatartását önként nem hajlandó befejezni, továbbá az erőszakmentes felszámolás sem vezet eredményre, vele szemben – cselekménye törvényi következményeinek ismertetésével – testi kényszer (megfogás, lefogás, elvezetés) alkalmazható. A fogvatartott megközelítése minden esetben – a testnedvek (nyál) esetleges átadásának megakadályozása érdekében – rendvédelmi pajzsral kell, hogy megtörténjen. Ezt követően a fogvatartottat le kell fogni, amennyiben szükséges, mozgásában korlátozni kell – lehetőleg a kezek hátra bilincselésével –, majd szájmaszk felhelyezését követően elvezethető. Az intézkedésnek aktívan ellenszegülő fogvatartottat a legrövidebb időn belül rendvédelmi pajzs használatával a falnak, vagy valamilyen tárgynak kell szorítani, a lábait a pajzs alól ki kell húzni, majd hasra fordított helyzetben a padozaton kell tartani a mozgáskorlátozó eszközök, valamint a szájmaszk felhelyezéséig.

Az aktívan ellenszegülő fogvatartottal szembeni intézkedések foganatosítása közben biztosítani kell az intézkedés eredményességét úgy, hogy a zárkatársak mellé – amennyiben a rendelkezésre álló élőerő ezt lehetővé teszi – 1-1 fő hivatásos állományú tag lép. A fertőzékenység vagy igazolt fertőzött fogvatartottal szembeni ellenállásának megtörését követően – minden esetben szájmaszkot kell helyezni, mozgáskorlátozását a következők szerint kell végrehajtani. A kezeket minden esetben hátra kell bilincselni, megakadályozva ezzel, hogy a fogvatartott az orvosi szájmaszkot el tudja távolítani. A teljes zárást a fertőzékenység vagy igazolt fertőzött fogvatartott elkülönítését, valamint a mozgási útvonalak teljes fertőtlenítését követően lehet feloldani. A fertőzékenység vagy igazolt fertőzött fogvatartottat minden esetben egészségügyi ellátásban kell részesíteni. Az egészségügyi ellátást végrehajtó személyi állományi tag egyéni védőfelszerelésére

a vonatkozó módszertani útmutatóban foglaltak az irányadóak, azzal a kitételrel, hogy nem védőszemüveget kell használnia, hanem az arcot teljes terjedelmében elfedő plexivel ellátott védőeszközt. Amennyiben a fertőzékenység vagy fertőzött fogvatartott ellenállása – a vele szemben alkalmazott intézkedéseket követően – teljes mértékben megtört, együttműködő magatartást tanúsít, abban az esetben – egészségügyi ellátását követően – a koronavírus-fertőzés okán kijelölt elkülönítő zárkában kell elhelyezni. Az intézkedésben részt vevő személyi állománynak a fertőzékenység fogvatartott elkülönítését követően azonnal kezet kell mosnia, valamint a legrövidebb időn belül le kell váltani őket, részükre biztosítani kell a zuhanyzás, valamint a tiszta ruházat átvételének lehetőségét. Az intézkedésben részt vevő személyi állomány ruházatát és egyéni felszerelését az intézkedés befejezését követően azonnal légmentesen zárható műanyag zsákokban kell elhelyezni, amelyeket el kell látni „fertőző” felirattal. Az intézkedésben részt vevő személyi állomány ruházatát, valamint az intézkedéskor használt eszközöket (egyéni védőeszközök, kényszerítőeszközök, egyéni felszerelések) a bv. szerv saját költségén köteles mosni/mosatni, fertőtleníteni/fertőtleníttetni.

A fogvatartottak hangulatában bekövetkezett változások kezelése

A fogvatartotti hangulat figyelemmel kísérése a bv. intézetek részéről folyamatos, az intézetek által végzett felvilágosító tevékenységnek köszönhetően a fogvatartottak a Skype-kapcsolattartási lehetőségeket preferálják, így tudva nagyobb biztonságban hozzátartozóik egészségét. A pánikbetegséggel diagnosztizált fogvatartottakkal többet foglalkoznak az intézeti pszichológusok, ezzel elkerülve egy esetleges rendkívüli eseményt.

Aggodalom túlnyomórészt az otthon lévő hozzátartozókkal kapcsolatban fogalmazódik meg a fogvatartottakban (pl.: ellátottság, egészségi állapot, bevásárlás).

A járványidőszakban átalakult fogvatartotti kapcsolattartási formák pozitív hatásai

A jogszabályok által biztosított ideiglenes intézetelhagyások, továbbá a látogatófogadások átmenetileg felfüggesztésre kerültek. A kapcsolattartás lehetőségének elősegítése érdekében a fogvatartottak részére a telefonálási időtartam 15 perccel megnövelésre került, továbbá a letéti pénzzel nem rendelkező fogvatartottak részére is 3x5 perc időtartamban engedélyezhető telefonálás. Azon fogvatartottak részére, akik nem birtokolnak rendszeresített telefonkészüléket, kérelmükre egyedi elbírálás alapján biztosítják a bv. intézetek a telefonálás lehetőségét. A Skype-on történő kapcsolattartás kérelemre, egyedi elbírálás alapján valósul meg, biztonsági kockázati csoporttól és rezsikategóriától függően. Ez egy lényegesen szélesebb fogvatartotti kört érint, mivel a hozzátartozó

személyes jelenléte nem szükséges, így adott esetben nem kell nagyobb távolságokat utaznia. A járványügyi helyzetre tekintettel a fogvatartottak kizárólag a zárt láncú csomagküldési rendszeren keresztül rendelt (havonta 2 db) csomagot fogadhatnak.

A fent leírtak következményeképp a tiltott tárgyak fogvatartotthoz történő eljutása jelentősen csökkent, ezzel együtt a rendkívüli események száma is visszaszorult.

A fogvatartottak maszkviselése által okozott nehézségek, a biztonsági szakfeladatot ellátók alapfeladatainak megnövekedése

Egy esetlegesen bekövetkezett rendkívüli esemény rekonstruálása, továbbá a fegyelmi ügy kivizsgálása során felhasználható technikai eszköz (kamerakép) hitelessége megkérdőjelezhető, ugyanis a fogvatartott arcát eltakarja a maszk, így téve nehezebbé a beazonosítást. Emellett körülményes a külsérelmi nyomok – melyek bántalmazásból is származhatnak – felismerése is, mivel a maszk az arc nagy részét kitakarja, így a felügyelet nem tud azonnal reagálni ezekre az esetekre. Emiatt a rendkívüli események rejtve maradnak, és nem leszünk képesek megtenni a szükséges intézkedéseket a felszámolására.

Összegzés

A COVID-19-világjárvány olyan kihívás elé állította a bv. szerveket, amely a mindennapi alapfeladatok végrehajtását is gyökeresen megváltoztatta. Szükségessé vált a távtárgyalás rendszeres alkalmazása az előállítások, szállítások minimalizálása érdekében. A kapcsolattartási formák közül – a COVID-19-járvány ideje alatt – a hozzátartozóval való személyes találkozás teljes mértékben elhagyásra került, valamint a csomagküldési rendszer is át lett dolgozva. Ennek köszönhetően a tiltott tárgyak bejutásának lehetősége jelentősen csökkent. A megbetegedések miatt a humán erőforrás esetleges átcsoportosítása, valamint az otthoni munkavégzés kidolgozása is lényegesen hozzájárul a vírus terjedésének csökkenéséhez.

A COVID-19-vírus okozta humánjárvány idején a büntetés-végrehajtási szervezet megtette a szükséges intézkedéseket a vírus terjedésének csökkentése érdekében. Az első hullám óta meghozott védelmi intézkedéseket a bv. szervezet a munkatársai és a fogvatartottak egészségének védelme érdekében fenntartotta. A kialakult rendkívüli helyzetben a korábban meghatározottak újraütemezésre kerültek, és a már fennálló feladatok végrehajtásának módosítására, korszerűsítésére került sor.

Felhasznált irodalom

- A koronavírus elleni védekezés kapcsán szükséges további intézkedésekről szóló 1101/2020. (III. 14.) Korm. határozat
- A koronavírus miatt a köznevelési és szakképzési intézményekben új munkarend bevezetéséről szóló 1102/2020. (III. 14.) Korm. határozat
- A Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról szóló 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat
- A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet
- Az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendeléséről és kiadásáról szóló 44/2004. (IV. 28.) ESZCSM rendelet módosításáról szóló 8/2020. (III. 12.) EMMI rendelet

